

Sygn. akt III AUa 2760/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Krystyna Budzianowska (spr.)
Sędziowie	SSA Krystyna Merker SSA Małgorzata Woźnowska-Gallos
Protokolant	Aneta Szafruga

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2012r. w Katowicach

sprawy z odwołania M. Z. (M. Z.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie okresów podlegania ubezpieczeniom społecznym i ustalenie podstawy wymiaru składek

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Bielsku-Białej

z dnia 31 października 2011r. sygn. akt VI U 997/11

1. **oddala apelację,**

2. **zasądza od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.**

/-/ SSA K. Merker/-/ SSA K. Budzianowska/-/SSA M. Woźnowska - Gallos

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 2760/11

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 kwietnia 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. stwierdził, iż M. Z. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej:

1) podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie: od 1 lipca 1999 r. do 31 grudnia 2006 r., od 1 sierpnia 2009 r. do 31 sierpnia 2009 r., od 1 czerwca 2010 r. do 30 czerwca 2010 r.,

2) została objęta z urzędu obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi tj. emerytalnym, rentowymi i wypadkowym w okresie: od 1 sierpnia 2009 r. do 31 sierpnia 2009 r., od 1 czerwca 2010 r. do 30 czerwca 2010 r.,

3) nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie: od 1 lipca 2007 r. do 31 lipca 2009 r., od 1 września 2009 r. do 31 maja 2010 r. oraz od dnia 1 lipca 2010 r.,

w związku z posiadaniem innych tytułów rodzących obowiązki ubezpieczeń społecznych.

Od powyższej decyzji ubezpieczona M. Z. wniosła odwołanie, domagając się zmiany decyzji w części w ten sposób, że nie podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w okresach od 1 sierpnia 2009 r. do 31 sierpnia 2009 r. i od 1 czerwca 2010 r.

Wraz z odwołaniem od tej decyzji ubezpieczona złożyła wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania.

Kolejną decyzją z dnia 30 czerwca 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. ustalił dla M. Z. podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i Funduszu Pracy z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Decyzja została wydana w następstwie uprawomocnienia się decyzji z dnia 28 kwietnia 2011 r. obejmującej z urzędu M. Z. obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi.

Od powyższej decyzji ubezpieczona M. Z. wniosła odwołanie domagając się zmiany decyzji w całości i stwierdzenie, że nie ma obowiązku zapłaty składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne tj. emerytalne, rentowe i wypadkowe oraz Fundusz Pracy za miesiące sierpień 2009 i czerwiec 2010 r.

Wyrokiem z dnia 31 października 2011 r., Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bielsku-Białej zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 28 kwietnia 2011 r., w ten sposób, że stwierdził, iż ubezpieczona M. Z. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, tj. emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresach: od 1 sierpnia 2009 r. do 31 sierpnia 2009 r., od 1 czerwca 2010 r. do 30 czerwca 2010 r. oraz zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 30 czerwca 2011 r. w ten sposób, że nie ustalił dla ubezpieczonej M. Z. z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej wysokości podstaw wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, tj. emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz na Fundusz Pracy.

Uzasadniając zaskarżony wyrok Sąd I instancji uznał zasadność wniosku ubezpieczonej o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania od decyzji z dnia 28 kwietnia 2011 r.

Odnosząc się do meritum sprawy Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczona M. Z. prowadziła działalność gospodarczą od 1999 r. Z dniem 1 lutego 2009 r. zawarła umowę - kontrakt menedżerski na zarządzanie oddziałem firmy (...). Zgodnie z pkt 15 umowy o zarządzanie za świadczenie usług przysługiwało jej wynagrodzenie w wysokości ustalonej

w załączniku nr 4 do w/w umowy. Z pkt 18 umowy wynikało, że wynagrodzenie jest należne po przedstawieniu przez zarządzającego rachunku. Rachunek na część stałą winien być wystawiony raz w miesiącu tak, aby wpłynął do osoby uprawnionej do ostatniego dnia każdego miesiąca. Termin płatności części stałej został ustalony na 3 dzień po jego wystawieniu (pkt 19 umowy). Z załącznika nr 4 do umowy o zarządzanie kwota wynagrodzenia ustalona została w wysokości 8.400 zł brutto.

Sąd I instancji zauważył, że od 1 lutego 2009 r. ubezpieczona została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego jako zleceniobiorca przez A. K. - właściciela firmy (...).

W miesiącu sierpniu 2009 r. i czerwcu 2010 r. ubezpieczona wystawiła rachunki w terminie, jednakże z powodu wyjazdu służbowego szefa, zostały one podpisane zbyt późno i wypłata wynagrodzenia została dokonana w następnych miesiącach.

Za miesiące sierpień 2009 i czerwiec 2010 r. w terminie nie zostały odprowadzone składki z tytułu ubezpieczenia społecznego. W miesiącach wrześniu 2009 r. oraz lipcu 2010 r. składki zostały odprowadzone w podwójnej wysokości z uwagi na podanie w tych miesiącach przychodu w podwójnej wysokości 16.800 zł.

Dokonując prawnej oceny tak ustalonego stanu faktycznego, Sąd Okręgowy wskazał, że w sprawie nastąpił zbieg tytułów do ubezpieczenia. Jak podkreślił Sąd I instancji sytuacja ta powinna podlegać ocenie z punktu widzenia regulacji zawartych w art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r., o systemie ubezpieczeń społecznych (jedn. tekst Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.) w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4 i 8 ust. 6 pkt 1 w/w ustawy.

Jak zaakcentował Sąd Okręgowy art. 9 ust. 2a ustawy systemowej pozwala na zmianę tytułu ubezpieczenia z prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej na tytuł ubezpieczenia w związku ze świadczeniem pracy na podstawie umowy zlecenia, z tym zastrzeżeniem, że z tytułu wykonywania tej umowy podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne powinna być równa albo wyższa od obowiązującej tę osobę najniższej podstawy wymiaru składek dla osób prowadzących pozarolniczą działalność, jeśli bowiem podstawa wymiaru składek w przypadku umów cywilnoprawnych byłaby niższa od obowiązującej tę osobę najniższej podstawy wymiaru składek dla osób prowadzących pozarolniczą działalność, to obowiązek ubezpieczenia powstaje z tytułu działalności pozarolniczej. W tym zakresie omawiana regulacja ma przeciwdziałać ucieczce do tytułów cywilnoprawnych z jeszcze mniejszą podstawą wymiaru składek.

Jak uwypuklił Sąd I instancji, w niniejszej sprawie za miesiące sierpień 2009 r. oraz czerwiec 2010 r., nie została wskazana podstawa wymiaru składek z tytułu umowy zlecenia. W ocenie Sądu Okręgowego sytuacja ta nie stanowiła przesłanki do objęcia ubezpieczonej obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Zwrócić bowiem należało uwagę na okoliczności dotyczące tej sytuacji. Ubezpieczona miała zgodnie z umową

o zarządzanie zagwarantowany comiesięczny przychód w wysokości 8.400 zł brutto a więc w wysokości wyższej od obowiązującej najniższej podstawy wymiaru składek dla osób prowadzących pozarolniczą działalność, co pozwalało jej na zamianę tytułu ubezpieczenia na ubezpieczenie z umowy zlecenia. W spornych miesiącach nie został wypłacony przychód z przyczyn nie leżących po stronie ubezpieczonej, natomiast w następnym miesiącu został osiągnięty przychód w podwójnej wysokości, co spowodowało, że w następnych miesiącach tj. we wrześniu 2009 r. i w lipcu 2010 r. wskazano podwójną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu umowy zlecenia.

Zatem wskazany przychód w podwójnej wysokości był przychodem za poprzedni miesiąc i uzyskano taki skutek, że składki zostały zapłacone podwójnie czyli za dwa sporne miesiące.

Według stanowiska Sądu I instancji w takiej sytuacji obciążanie ubezpieczonej obowiązkiem opłacenia składek z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej byłoby krzywdzące i niezgodne z celem przepisu art. 9 ust. 2a ustawy systemowej. Ubezpieczonej nie można było zarzucić jakiegoś zamierzonego działania w celu uniknięcia obowiązku

opłacenia składek. Skoro składki z tytułu umowy zlecenia za miesiąc sierpień 2009 r. zostały uregulowane we wrześniu 2009 r., a za czerwiec

2010 r. w lipcu 2010 r., to brak było podstaw aby objąć ubezpieczoną obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

Od powyższego wyroku Sądu Okręgowego apelację wywiódł organ rentowy.

Zaskarżył w/w wyrok w całości, zarzucając mu:

- naruszenie przepisów prawa materialnego, a to w szczególności: - art. 9 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przez jego niewłaściwe zastosowanie sprowadzające się do przyjęcia, że skoro ubezpieczona miała w kontrakcie menedżerskim zagwarantowany przychód w wysokości 8.400 złotych brutto, i przychód ten w spornych miesiącach nie został wypłacony z przyczyn od ubezpieczonej niezależnych, a wypłacony został w miesiącach następnych, przyjęć należy, że dyspozycja wskazanego przepisu nie znajduje zastosowania;

- § 2 ust. 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 roku w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek (j.t. Dz. U. Nr 78, poz. 465) poprzez jego niezastosowanie sprowadzające się do przyjęcia, że przychód osiągnięty za sporne miesiące, a wypłacony w miesiącach następnych traktować należy jako należny za sporne miesiące;

- zastosowanie wykładni celowościowej przepisu art. 9 ust. 2 ustawy systemowej, która miała na celu ochronę systemu ubezpieczeń społecznych przed praktyką unikania opłacania składek z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej przez zawieranie umów zlecenia z niską podstawą wymiaru składek, zamiast zastosowania wykładni literalnej, która uzależnia zwolnienie od obowiązku opłacenia składek z tytułu działalności od uzyskania przychodu w każdym kolejnym miesiącu kalendarzowym.

Wskazując na te zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania, zasądzenie od odwołującej się na rzecz organu rentowego kosztów procesu według norm przepisanych.

Uzasadniając apelację organ rentowy wskazał, iż w myśl dyspozycji art. 9 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu

i rentowym z tytułu tej działalności, jeżeli z tytułu wykonywania umowy agencyjnej, umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia oraz współpracy przy wykonywaniu tych umów, podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe jest niższa od obowiązującej tę osobę najniższej podstawy wymiaru składek dla osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą. Naruszenie dyspozycji tego przepisu sprowadziło się de facto do przyjęcia przez Sąd orzekający w sprawie fikcji, że ubezpieczona faktycznie uzyskała przychód w spornym okresie wypłacony w miesiącach następnych, co spowodowało zwolnienie jej z obowiązku opłacania składek z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. W niniejszej sprawie w spornych miesiącach cały czas istniał zbieg tytułów do ubezpieczeń.

W ocenie organu rentowego ubezpieczona winna podlegać ubezpieczeniom społecznym z obu tytułów, bowiem nie spełniła przesłanki dodatkowej wykazania odpowiedniej podstawy wymiaru składek z tytułu kontraktu menedżerskiego

w spornych miesiącach. Brzmienie w/w przepisu ustawy systemowej i jego literalna wykładnia nie może budzić wątpliwości, mowa jest w nim o podstawie wymiaru składek w danym miesiącu, a więc w każdym kolejnym miesiącu podlegania ubezpieczeniom, który nie może być niższy od obowiązującej ubezpieczonego najniższej podstawy wymiaru składek dla osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą. Okolicznością bezsporną w sprawie było, że taka podstawa wymiaru składek w spornych miesiącach nie wystąpiła.

Płatnik składek z tytułu kontraktu menedżerskiego prawidłowo dokonał rozliczenia składek za sporne miesiące. Skoro dokonał wypłaty wynagrodzenia

w miesiącach następujących po miesiącach spornych, to nie miał możliwości ich wykazania w spornych miesiącach. Zgodnie z dyspozycją § 2 ust. 6 w/w rozporządzenia Rady Ministrów, dla każdego ubezpieczonego, którego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi przychód,

w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, płatnik składek w raporcie lub imiennym raporcie miesięcznym korygującym, o którym mowa

w ustawie, zwanym dalej "raportem korygującym", oraz w deklaracji i deklaracji rozliczeniowej korygującej, o której mowa w ustawie, zwanej dalej "deklaracją korygującą", uwzględnia należne składki na ubezpieczenia społeczne od wszystkich dokonanych lub postawionych do dyspozycji ubezpieczonego wypłat - od pierwszego do ostatniego dnia miesiąca kalendarzowego, którego deklaracja dotyczy - stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne,

z uwzględnieniem ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ustawy o sus.

Sąd orzekający w sprawie pominął istnienie i znaczenie tego przepisu w niniejszej sprawie.

W ocenie organu rentowego należy traktować przepis art. 9 ust. 2a ustawy o sus literalnie. Mowa jest w nim o podstawie wymiaru składek, która winna być w raporcie rozliczeniowym wykazana co miesiąc. Bez znaczenia są przyczyny, dla których

w danym miesiącu nie wykazano podstaw wymiaru składek oraz czy ten należny przychód został i kiedy wypłacony. Literalne brzmienie przepisu mówi tylko

o konieczności wykazania najniższej podstawy wymiaru składek w wysokości

co najmniej kwoty najniższej podstawy wymiaru składek dla osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą za każdy kolejny miesiąc kalendarzowy, którego zbieg tytułów do ubezpieczeń dotyczy.

We wniesionej odpowiedzi na apelację ubezpieczona wniosła o jej oddalenie, wskazując, że obciążenie jej obowiązkiem opłacenia składek z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej byłoby krzywdzące i niezgodne z celem art. 9 ust. 2a ustawy systemowej, a ubezpieczonej nie można zarzucić podjęcia zamierzonego działania w celu uniknięcia obowiązku opłacania składek.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i jako taka podlega oddaleniu.

Sąd II instancji pragnie wskazać, iż w całości podziela rozumowanie i argumentację wyrażoną w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji. W szczególności podkreślenia wymaga, iż składki za miesiące sierpień 2009 r. oraz czerwiec 2010 r. zostały odprowadzone w miesiącach następujących, opóźnienia w odprowadzeniu zostały

w przekonujący sposób wyjaśnione, a ponadto miały charakter incydentalny, jeżeli wziąć pod uwagę warunki współpracy ubezpieczonej z (...) - A. K. w ramach zawartego w dniu 1 lutego 2009 r., kontraktu menedżerskiego. Oceniając te okoliczności nie sposób uznać, iż opóźnienia w odprowadzeniu składek wynikły z intencjonalnego zachowania ubezpieczonej, mającego na celu uzyskanie nie przysługującego jej tytułu ubezpieczenia. Zauważyć należy w szczególności,

że ubezpieczona także we wskazanych miesiącach związana była w/w kontraktem

i w wykonaniu tego kontraktu spełniała obciążające ją świadczenia. Ponadto wypada dostrzec, iż składki za objęte decyzją miesiące zostały odprowadzone w miesiącach bezpośrednio następujących po tych miesiącach, a zarówno ubezpieczona, jak i płatnik składek nie usiłowali nawet zmieniać wysokości ich podstawy poprzez ich zmniejszenie.

W tym stanie rzeczy należy zaznaczyć, iż przyjęcie w niniejszej sprawie rozumowania zaprezentowanego przez organ rentowy we wniesionej apelacji nie dałoby się w żaden sposób pogodzić nie tylko z celem przepisu art. 9 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ale przede wszystkim z brzmieniem tego przepisu.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji na mocy

art. 385 kpc.

O obowiązku zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję orzeczono na mocy art. 98 § 1 i § 3 kpc w zw. z art. 391 § 1 kpc w związku z § 13 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r., w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).

/-/ SSA K. Merker/-/ SSA K. Budzianowska/-/SSA M. Woźnowska - Gallos

Sędzia Przewodniczący Sędzia

ek